UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm Tomvs ...

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Mentis & sensuum euagatio præcedens, meditationem, & in ipsa meditatione, accersit in ariditates. Cap. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-78809

Visual Library

Porrò hæc monita de præparandis punctis,
non tantùm tironibus, ſed etiam prouectis in
orationis exercitio, neceſſaria ſunt. Solent enim
non rarò etiam dono orationis præditi, non
præparatis punctis ad meditandum acceden-
tes, in meditatione huc illucque vagari, ſine
fructu optato meditationis, &, vt ait apud Caſ-
Coll. 10. cap. 8. ſianum Abbas Germanus, *mente errabundâ ſem-
per & velut ebriâ, per diuerſa iactari, & ne illud qui-
dem, quod caſu potiùs quàm induſtriâ ſibi occurrerit,
ſpirituale, diu ac firmiter tenere, dum aliud ex alio
ſemper recipiens, ſicut introitus eorum atque principia,
ita etiam finem diſceſſumq; non ſentiunt.*

CAPVT VNDECIMVM.

Mentis & ſenſuum euagatio præcedens meditationem, & in ipſa meditatione accerſit ariditates.

58. QVinta negligentia, etiam immediata eſt,
quando poſt puncta, pridie & manè, benè
& ordinatè præparata, ſinitur vagari per ine-
ptas cogitationes mens, vel confabulationibus,
& aliis ſenſuum euagationibus diſtrahi, & non
ſign. vit. de ora. cap. 3. collecta meditationem aggreditur. *Ad propin-
quam orationis præparationem pertinet*, inquit B.
Laurentius Iuſtinianus, *vt animus ab exterioribus
ad interiora reuocetur.* Senſuum enim & mem-
brorum oblectationes inordinatæ, ſenſum de-
uotionis & imminuunt & extinguunt; & vt is
acquiratur, illas vel extinguere vel ſaltem atte-
cap. 24. nuare neceſſe eſt, iudicio S. Diadochi: *Sicut*, in-
quit, *ad ea quæ nobis pulchra videntur, ſenſus corporis
nos quodammodò per vim incitant; ſic ad ea bona, quæ
non cadunt ſub aſpectum, ſenſus mentis nos ſolet dedu-
cere, quando Diuinam bonitatem deguſtarit. Vnum-
quodque enim ſibi cognatum & congenuum omnino
appetit: anima quidem, vt expers corporis, cæleſtia bona;
corpus verò, vt è terrâ, terrenas voluptates,* (circa quas
ſenſus noſtri, dum vagari ſinuntur, ſe occupāt.)
Ad experientiam igitur illius ſenſus (ſcilicet deuo-
tionis internæ) *qui eſt materiæ & concretionis ex-
pers, veniemus ſine errore, ſi materiam corporis labori-
bus attenuauerimus;* id eſt, mortificatione ſenſuum
corporeorum, & auulſione mentis ab euaga-
tionibus, ac conuerſione, ad ponderandam ma-
teriam rerum diuinarum.

in Pſ. 33. Ideò benè ait S. Baſilius: *Secedere oportet ab
iſtius mundi rebus, & neque per oculos, neque per aures
aut alios ſenſus, alienas in animam cogitationes intro-
ducere. Quæ enim ex ſuperbiâ carnis cooriuntur ad-
uerſus animam & inſurgunt bella, internum hominem
complent obſtrepero prorſus & irrequieto tumultu, nec
in Pſ. 32. vnquam conciliandâ ſeditione.* Pulchrâ hoc ſimili-
tudine idem S. Baſilius alio in loco declaraue-
rat: *Neceſſarium eſt*, inquit, *ſi conſilium Dei ſtabile ac
firmum in animis noſtris conſiſtere debeat, vt primùm
humanæ cogitationes in nobis diſſipentur. Quemadmo-
dùm enim in cerâ ſcripturus aliquid, eam priùs inter-
linit, inductis literis, dein quas vult imprimit formas, ſic
item cor noſtrum, quod Diuina ſit lucidè & perſpicuè
ſuſcepturum eloquia, purum priùs liberumq; omnis
contrariæ cogitationis reddi oportebit. Si te ſemper ex-
erceas*, inquit S. Climacus, *vt mens tua numquam* gr. 28.
*longiùs euagetur, etiam in ipſâ menſæ appoſitione pro-
pè te erit: ſin autem effrenis liberè vagabitur, numquam
tecum permanere poterit.*

Hanc ob cauſam S. P. N. Ignatius, in libello Add. 1. ai
Exercitiorum præſcripſit aliquot monita hac 3.
de re, nimirùm, *vt ante ſomnum, cubando in lecto co-
gitemus de horâ quâ ſurgendum erit, & de exercitio
faciendo.* Deinde, *vt expergefacti ſtatim excluſis om-
nibus aliis cogitationibus, animum ad illud applicemus,
quod contemplaturi ſumus.* Prætereà, *vt à loco futuræ
meditationis, vno vel genimo adhuc paſſu diſtantes, a-
nimo rurſum eleuato conſideremus Dominum Ieſum,
vt præſentem & ſpectantem, quid acturi ſimus.* Ideò Reg. fuſ.
monet S. Baſilius: *Omni cuſtodiâ cuſtodiendum cor
noſtrum, neque patiendum, vt aſſidua de Deo cogitatio
ex animis noſtris elabatur; & agendum aſſiduè, vt ex
puriſſima, ac perpetua recordatione, impreſſam in ani-
mis noſtris, piam de Deo cogitationem, velut indelebile
aliquod ſignum, circumferamus.* Ad quod pluri-
mùm conferre, etiam lectionem piorum libro-
rum frequentem, & iugem meditationem, item
ruminationem quamdam ſcripturarum, ait ſæ-
pè citatus Abbas Moſes apud Caſſianum. Et è Coll. 1.
contrario, valdè nocere, immediatas confabu- cap. 17.
lationes otioſas, ait ibidem. Remanet enim in c. 18. fin.
animâ noſtrâ, ex actuali præuiâ cogitatione de
Deo, quædam promptitudo, per modum cuiuſ-
dam habitus, ad vniendum cor Deo, & ad illos
deuotionis affectus, qui non dant locum aridi-
tatibus & moleſtiis diſtractionum inuolunta-
riarum. Hinc benè obſeruauit S. Thomas, etiam 59.
Prophetis ipſis, non tantùm ordinariis homi- 1. q. 2.
nibus, id prodeſſe: *Sicut*, inquit, *in rebus corporali-* 171. a. 2.
bus, abeunte paſſione, remanet quædam habilitas, ad ad 2.
*hoc quòd iterum patiatur; ſicut lignum ſemel inflam-
matum faciliùs iterum inflammatur; ita & in intelle-
ctu Prophetæ, ceſſante actuali illuſtratione remanet
quædam habilitas ad hoc quòd faciliùs poſteà iteratò
illuſtretur. Sicut etiam mens ſemel ad deuotionem ex-
citata, faciliùs poſtmodùm ad deuotionem priſtinam
reuocatur. Propter quod S. Auguſtinus dicit, eſſe neceſſa-* l. de orā.
rias crebras orationes, ne concepta deuotio totaliter ex- Deum.
tinguatur. Hæc S. Thomas. Pulchrè hoc explicat
S. Macarius: *Quemadmodùm igni circa vas æneum* hom. 40.
*exteriùs appoſito, ſi ſubieceris ligna, accenditur, & quod
intra vas eſt, coquitur & feruet, igne extrinſecùs accen-
ſo; ſin minùs ligna ſubmittas, incipit ignis tepeſcere, &
propemodùm extingui; ad hunc modum gratia, quæ eſt
ignis cæleſtis, intra te eſt: poſtmodùm ſi precatus fueris,
& contuleris cogitationes tuas ad diligendum Chri-
ſtum, quodammodò ligna ſubieciſti: & cogitationes tuæ
conuertuntur in ignem & deſiderio Dei tinguntur. At
verò, ſi quis ignauiâ laborans, paulatim rebus ſæcula-
ribus & occupationibus ſe ipſum tradat, denuò vitium*

accedit,& complectitur animam, totumque hominem
incipit affligere. Iterum intendit anima in Deum, &
prior quies illi incipit appropinquare : vehementiùs in-
cipit inquirere: Deprecor te Domine ait:paulatim ad-
ditur ei ignis accendens & recreans animam : ac velut
hamus è profundo piſcem paulatim extrahit. Non ſa-
tis eſt ergo benè præparaſſe puncta pridie, ad
ariditatem arcendam, ſed opus eſt immediatè
ante meditationem mentem habere collectā,
& per pias cogitationes diſpoſitam ad medi-
tandum deuotè : quia,vt benè ait Abbas Iſaac
60. apud Caſſianum, *Quales orantes volumus inueniri,*
Coll.10. *tales nos eſſe oportet ante tempus orandi. Neceſſe eſt*
cap.14. *enim mentem in tempore ſupplicationis ſuæ, de ſtatu*
præcedenti formari,illiſq; eam cogitationibus orantem,
vel ad cæleſtia ſublimari,vel ad terrena demergi, qui-
ſoliloq. *bus ante orationem fuerit immorata.* Quocircà di-
c.1.n.2. camus cum S. Bernardo ante meditationem
noſtram:*Curæ,ſolicitudines,anxietates,labores, pœnæ*
ſeruitutis expectate me hîc cum aſino corpore iſto,donec
ego cum puero,ratio cum intelligentia, vſque illuc pro-
perantes,poſtquam adorauerimus, reuertamur ad vos.
Reuertemur enim.Et heu quàm citò!

Et hac de cauſa S.P.N.Ignatius,etſi eſſet raro
orationis & contemplationis dono præditus,
tamen colligebat mentem ſedulò ante ſuam
61. meditationem : vnde (vti ſcribit P.Bartholo-
præfat.ad mæus Riccius)quoties de Chriſti myſteriis me-
Vitam ditaturus erat, paulò ante orationem, ſimiles
Chriſti. imagines inſpiciebat, quas in tabulâ propè cu-
biculum expoſitas & appenſas habebat ad eum
finem. Vidi ego has imagines adhuc anno
1593. appenſas muro extimo illius cubiculi, in
quo S.P. meditari ſolebat. Et hæc fuit occaſio,
quòd P.Hieronymus Natalis,per Iacobum Xi-
menez Societatis Secretarium,procurauerit in-
cidi æreis laminis omnia Chriſti Domini vitæ
myſteria,& imprimi Antuerpiæ, vt eorum aſ-
pectus ante meditationem augeret collectio-
nem mentis,ac diſponeret ad orandum atten-
tè & feruenter, & ad arcendas mentis aridita-
tes.

62. Et quod mirabilius eſt, etſi S.P. Ignatius ad-
eò eſſet collecto animo, vt quoties vellet &
quocumque tempore, haberet mentem Deo
Rib.l.5. vnitam,vt ſcribit de eo P.Conſaluus; *& in rebus*
cap.1. *diuinis haberet ſe paſſiuè magis,quàm actiuè,& orans,*
nullo ſtrepitu, ſi ſine culpâ eius accidiſſet, turbaretur,
eiuſq; deuotionis curſum nullæ externæ occupationes
*retardarent;*tamen, vt de eo ſcriptum reliquit in
p.67.m. Diario idem P.Conſaluus, *colligebat ſe & priùs*
præparabat paululùm, etiam dum menſæ erat benedi-
cturus:idq; in more habebat, in omnibus rebus,ad cul-
tum Dei ſpectantibus. Quantò ergo magis nos, ſi
velimus ſine ariditate orare, reuocemus ante
meditationem cogitationes à rebus alienis, ad
Deum non ſpectantibus, & ſenſus ab eorum
euagationibus, & mente collectâ puncta pia
in Pſ.45. meditanda repetamus! Nam, vt ait S. Baſilius,
fin. *quatenùs iis rebus vacamus,quæ alienæ ſunt à Deo, Dei*
notitiam recipere nequaquam valemus. Quis enim eo-
rum quæ mundi ſunt ſolicitus, ſeque immergens omni-
modæ diſtractioni carnis,attendere poſsit verbis Dei,ſa-
tiſue facere tot tantarumq; contemplationum exactæ
comprehenſioni? Nonne vides quòd in ſpinas delapſum
verbum à ſpinis ſuffocatur?ſpinæ namque curæ ſunt ſæ-
culi huius. Extra hæc omnia opus eſt conſtitutum eſſe,
eum qui cognitionem Dei deſiderat,debetq; ab omnibus
perturbationibus atque affectibus vitioſis vacare ſic de-
mum Dei ſcientiam apprehendere. Quomodo enim a-
nimam tot adeò,quæ ipſam præoccuparunt, diſtractio-
nibus cogitationum oppreſſam,Dei cognitio cogitatioq;
penetrabit?Nouit hoc & Pharao, proprium eſſe hoc li-
beriore otio fruentium,vt Deum inquirant. Atque id-
eò opprobrabat Iſraëli,dicens : Vacatis, otioſi eſtis, ac
ideò dicitis : Dominum Deum noſtrum adorabimus.
Ipſa igitur vacatio bona vacanti atque vtilis, quietem
ac ſalutarium doctrinarum generans ſuſceptionem.
Vnde meritò monet & S.Bernardus:*Sede ſolita-* 63.
rius ſicut turtur:nihil tibi & turbis, nihil cum multi- ſ.40.Cāt.
tudine cæterorum:etiam ipſum obliuiſcere populum, &
domum Patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum.
O ſancta anima,ſola eſto, vt ſoli omnium ſerues te ip-
ſam,quem ex omnibus tibi elegiſti.Fuge publicum,fuge
& ipſos domeſticos:ſecede ab amicis & intimis, & ab
illo qui tibi miniſtrat. An neſcis te verecundum habere
ſponſum:& qui nequaquam ſuam velit tibi indulgere
præſentiam,præſentibus cæteris? Quibus verbis S.
Bernardus haud intendit perſuadere nobis, vt
in eremum ſecedamus;loquitur enim ſuis,quos
ſanè nolebat eremicolas : verùm vnicam com-
mendat fugam illarum conuerſationum, quæ
mentem diſſipant,& diſtrahunt, ne poſſit col-
lecta,& ſibi præſens,ad tractandum cum Deo,
in oratione accedere:& monet, vt intra men-
tem noſtram,habeamus cellam quamdam, in-
tra quam,noſtras includamus cogitationes, &
circa diuina conſideranda,occupemus:quod in
mediis turbis & occupationibus facere poſſe-
mus;vti,Deo inſpirante, fecit S.Catharina Se- l.1.vitæ
nenſis,ſimul vilia domus obiens officia.Vel cer- cap.7.
tè, vti monet S. Tereſia tradens doctrinam de Itin.per-
oratione recollectionis : *Credamus eſſe intra nos* fect. c.28.
ipſos,quoddam maximæ opulentiæ palatium,cuius tota
fabrica ex auro & pretioſiſsimis gemmis eſt conſtituta,
vtpote quæ habitationi tam potentis Domini ſeruitura
eſt:& te ex parte cauſam eſſe, cur fabrica hæc talis ſit,
qualis à parte rei reuerà eſt. Certiſsimum quippe eſt,
nullam eſſe domum, quæ tantam pulchritudinem aut
ſplendorem præferat, quantam ſancta ac munda quæ-
dam anima,& virtutibus plena:& quò hæ maiores &
illuſtriores ſunt,eò magis ſeu minùs rutilare & ſplen-
dere, & magnum hunc Regem iſthoc in palatio com-
morari,ipſumq; dignatum, tuum eſſe hoſpitem, atque
ibi in pretioſiſsimo quodam ſolio corde videlicet tuo,ſe-
dere. Tunc autem id aſſequemur, ſi totam men-
tem applicabimus ad benè conuerſandum cum
Deo:*Vt enim corpus,*inquit S.Macarius, *cùm ope-* hom. 33.
ratur quippiam, totum prorſus occupatum incumbit
operi,cunctaq; ipſius membra ſe mutuò iuuant; eodem

modo anima tota penitùs deuoueatur Domino, poſtu-
lationi & caritati, quæ non vagetur, neque circumfe-
ratur cogitationibus, & ſpem in Chriſto collocatam
habeat. Tunc illuceſcet ille, veramq; docebit petendi ra-
tionem, & ſuppeditabit orationem puram, ſpiritalem,
& Deo dignam, & quæ ſit in ſpiritu & veritate, ado-
gr. 4. col. rationem. Quocircà, vt monet S. Ioannes Clima-
13. cus, *Certa totâ animi intentione, mentemq; ſemper in-
quietam ac vagam, infatigabiliter contine, te ipſum
ad te ipſum colligens.* Hæc porrò collectio fit in
cellâ conſcientiæ. *Alia cella tua exterior,* inquit S.
Bernardus, *alia interior. Exterior eſt domus in quâ*
de vita ſol. col. 11. *habitat anima tua cum corpore tuo. Interior eſt con-
ſcientia tua, quam inhabitare debet omnium interio-
rum tuorum interior Deus, cum Spiritu ſuo. Dilige
ergo interiorem cellam tuam, dilige exteriorem, vni-
cuique ſuum impende cultum.*

64. Sexta negligentia immediata, eſt negligens
vel ſenſuum vel mentis cuſtodia, in ipſo decur-
ſu noſtræ orationis. Nam ſi hæc negligentia ad-
ſit, præteritæ præparationes non ſufficient. *Mul-
tis minutiſsimis, & contemptibilibus rebus, curioſitas
l. 9. Con- noſtra quotidie tentatur,* inquit S. Auguſtinus; &
feſſ. c. 35. *quàm ſæpè labamur, quis enumeret? Et tandem cùm in
huiuſmodi rebus conceptaculum ſit cor noſtrum, &
portet copioſæ vanitatis cateruas, hinc & orationes no-
ſtræ ſæpè interrumpuntur atque turbantur. Lux eſt
mentis & animæ cum ſtudio fuſa oratio,* inquit S.
Chryſoſtomus, *lux inextincta & perennis. Propte-*
ſ. de pec- *reà innumeras noſtris mentibus cogitationum ſordes*
catis non *diabolus iniicit, & quæ numquam cogitauimus, hæc*
euulgan- *collecta tempore orationis in animam noſtram infun-*
dis. *dit. Et quemadmodùm venti ſæpenumerò ex aduerſo
ingruentes, accenſum ignem lucernæ, flatu diuentilatum
extinguũt; ſic & diabolus, cùm in nobis accenſam ora-
tionis flammam viderit, innumeris nos ſollicitudini-
bus hinc inde perflatos, non priùs ſinit quieſcere, quàm
lucem extinxerit. Sed quod illi faciunt, qui lucernas il-
las accendunt, nos quoque faciamus. Quid illi verò fa-
ciunt? Cùm vehementem ingruere ventum vident, im-
poſito digito lucernæ foramini, ſpiritui aditum inter-
cludunt. Quamdiu ſiquidem exteriùs impetum faciet,
reſiſtere valebimus; vbi verò mentis illi fores aperueri-
mus, & inimicum intus admiſerimus, tum non am-
pliùs ne minimùm quidem reſiſtere poſſumus: ſed me-
moria noſtra vndiq; extincta, inania verba ſinit os no-
ſtrum effundere. Verùm vt illi lucernæ foramini digi-
tum imponunt, ita nos rationem menti præficiamus,
maligno ſpiritui aditum intercludamus, ne orationis
noſtræ lumen extinguat.* Vt ergo & hæc longè ab-
Addit. 3. ſit negligentia, iubet S. P. N. Ignatius, vt aggreſ-
ſuri meditationem cogitent *præſentem & ſpe-
ctantem Dominum* IESVM: qui enim hoc pene-
trat, benè cuſtodiet mentem & ſenſus, & aridi-
65. tas vel non erit, vel non nocebit ei. Hinc benè
in Pſ. 4. S. Chryſoſtomus monet: *Homines aliquos allocutu-
ri, qui ſunt nobis ſuperiores, & habitum & inceſſum,
& amictum, & omnia componimus: ad Deum acce-
dentes hiamus, fricamus nos, huc & illuc verſamus, ne-
gligentes & ſocordes ſumus, humi genibus flexis, per fo-
rum oberramus.* Et ſubdit: *Quando ad Deum accedi-
mus, id exiſtimemus theatrum ex vniuerſo orbe terra-
rum, vel potiùs ex populis cæleſtibus, collectum, & Re-
gem in medio ſedere, qui vult noſtram audire oratio-
nem. Nullus ſit citharœdus, nullus liricen, qui ita ſe ex-
erceat, ſcenam ingreſſurus, timens ne quid inſuaue &
inconcinnè canat, vt ingreſſuri theatrum Angelorum.*
Si ergo ita orabimus, non erimus obnoxij huic
negligentiæ, quæ ariditatem progignere ſolet
certiſſimam. vt autem illam fugiamus, ſit ſem-
per menti noſtræ impreſſum illud eiuſdem ve-
rè aurei oris S. Chryſoſtomi monitũ plus quàm 66.
aureum: *Maiore ſtudio deberemus curam agere diuini* h. 5. de in- compr. Dei nat.
cultus, quàm vitæ noſtræ. Quando verò aduerti-
mus nos auocari ab attentione, importunis co-
gitationibus, opponendum eſt illis illud melli- ſ. de tripl.
flui Bernardi melleum monitum: *Ne à memoriâ* inſt.
repellat Deum, irruens turba plurimarum cogitatio- 67.
*num, quæ ſolent effluere tamquam vilis plebs in atriũ,
ponatur ad eius portam ianitor, cuius nomen eſt, Recor-
datio propriæ profeſſionis: Et cùm illis ſeſe cogitationi-
bus, ſenſerit animus prægrauari, increpet ſe, & dicat ſi-
bi: Túne hæc debes cogitare, qui Sacerdos es, qui Cleri-
cus es, qui monachus es? Cultor iuſtitiæ debetné quic-
quam in ſe iniquum admittere?* Quocircà cùm hæc
ſint impedimenta orationis deuotæ, ariditates
excludentis, vitanda ſunt. *Quemadmodùm enim
qui terram colit,* inquit B. Laurentius Iuſtinianus, ligo. vit.
ſolerter ſentes debet eradicare, vt vberiores valeat col- de or. c. 4.
*ligere fructus; ita qui concupiſcit dulcedinem deuotio-
nis in oratione guſtare, ſummoperè ſtudeat ipſius im-
pedimenta declinare: quia in caſſum currit ad portum
orationis, quiſquis illi aduerſantia, non totâ intentione
refugit.* Detectis igitur morbis, eorumque ſca-
turigine multiplici, remediis præſcribendis nũc
operam demus.

CAPVT DVODECIMVM.

De Remediis contra ariditates, datis ab antiquis Patribus.

PRæter ea, quæ in decurſu capitum præce-
dentium inſinuata ſunt remedia, proderunt
etiam ea, quæ hîc recenſebo.

Primò faciendum, quod ſuadet S. Macarius: 68.
Agricolæ periti (præ multâ conſuetudine) cùm vbertas h. 16.
*eſt annonæ, non planè curâ vacant, ſed poſteà famem &
ſterilitatem expectant, nec è diuerſo valdè deſperant,
cùm fame aut ſterilitate premuntur, eò quòd viciſſitu-
dinem probè norunt. Sic eſt in re ſpirituali; cùm in va-
rias tentationes inciderit anima, non ſit attonita, nec
deſperet, quia nouit ex permiſsione ſe relictam eſſe, vt
probaretur, & erudiretur à malo: nec viciſsim, quando
diuitiis multis, & quiete fruitur, ſolicitudine caret, ſed
mutationem expectat.*

Inprimis iuuat ad obtinendam deuotionis 69.
gratiam ab ariditatibus liberam, ſi dum datur
ſignum inchoandæ orationis, cum magnâ cele-
ritate